

กองทุนข้าวสารตำบลขุนทะเล

องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทะเล จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในปี พ.ศ. 2543 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทะเลได้มีการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ทำให้ได้รับทราบถึงปัญหาสำคัญที่ชาวบ้านต้องการให้ อบต.เข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน คือ ในตำบลขุนทะเลมีชาวบ้านประมาณร้อยละ 10 ประกอบอาชีพรับจ้างหาเช้ากินค่ำ เป็นผู้มีรายได้น้อยหรือรายได้ไม่แน่นอน ทำให้ในบางครั้งไม่สามารถซื้อข้าวสารมาบริโภคได้ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในระยะยาวได้ ชาวบ้านต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการกู้ยืมเงินนอกระบบ ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงประมาณร้อยละ 30 ต่อเดือน

นอกจากนั้น ชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งที่ประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว แต่ไม่สามารถขายข้าวในท้องตลาดได้ เนื่องจากจากคุณภาพข้าวของชาวบ้านต่ำกว่ามาตรฐานความต้องการของตลาด ดังนั้น เพื่อขยายโอกาสทางการตลาดของชาวบ้านที่ทำนาปลูกข้าวแต่ขายไม่ได้ และปัญหาความขาดแคลนข้าวเพื่อบริโภคของประชากรที่มีรายได้น้อย อบต.ขุนทะเลจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำโครงการกองทุนข้าวสารขึ้น

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ลานสกา

จังหวัด: นครศรีธรรมราช

ประชากร: 10,971 คน

พื้นที่: 65 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2542 อบต.ขุนทะเล ได้จัดทำ "กองทุนข้าวสารตำบลขุนทะเล" ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนข้าวในการบริโภคของชาวบ้านผู้มีรายได้น้อย พัฒนาคุณภาพในการผลิตข้าว ขยายโอกาสทางการตลาดในการจำหน่ายข้าวของเกษตรกร และเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการกองทุนให้แก่ชาวบ้าน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- จัดตั้งกลุ่มบริหารงานโครงการกองทุนข้าวสาร หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม โดย อบต.ขุนทะเล กำหนดให้แต่ละกลุ่มต้อง
 - เปิดบัญชี "กองทุนข้าวสาร ตำบลขุนทะเล" กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และชาวบ้านต้องร่วมสมทบทุนภายในกลุ่มโดยการถือหุ้น
 - เลือกคณะกรรมการกองทุน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ รวมทั้งสมาชิกอย่างน้อยกลุ่มละ 30 คน
 - เสนอจัดจำหน่ายข้าวสารในพื้นที่หมู่บ้าน
 - ทำหนังสือรายงานข้อบังคับภายในกลุ่มให้แก่ อบต.ทราบ ซึ่งในแต่ละกลุ่มอาจมีระเบียบข้อบังคับแตกต่างกันไปตามแต่สมาชิกกลุ่มจะตกลงกัน
- ระบบการทำงานของกองทุน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ
 - กำหนดสถานที่จำหน่ายข้าวของแต่ละหมู่บ้าน
 - กองทุนจะใช้เงินหมุนเวียนเพื่อซื้อข้าวสารจากชาวนาในหมู่บ้านของตน และนำมาจำหน่ายในราคาที่สูงกว่าราคาซื้อเล็กน้อย
 - สมาชิกกองทุนได้รับเครดิตในการซื้อข้าวสาร 1 เดือน แต่จะต้องชำระค่าข้าวให้หมดภายในรอบเดือน จึงจะสามารถรับเครดิตข้าวในเดือนต่อไปได้

- ถ้าไรที่ได้จะปันผลให้แก่สมาชิกในช่วงเดือนกันยายนของทุกปี โดยปันผลที่สมาชิกจะได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นที่มี และยอดซื้อของสมาชิกตลอดปีนั้น
- 3. สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มในการจัดซื้อข้าวสาร กลุ่มละ 10,000 บาท โดยที่ อบต.จะเป็นผู้พิจารณาประเมินความพร้อมของแต่ละกลุ่ม ซึ่งได้อนุมัติเงินให้ 5 กลุ่มแรก ในปี 2543 และในปี 2544 ได้ขยายเพิ่มจนครบทุกหมู่บ้านเป็น 11 กลุ่ม
- 4. จัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มต่างๆ ในเรื่องรูปแบบและวิธีการบริหารแบบกลุ่ม และการบริหารงานกองทุน โดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ อบต. เป็นผู้ฝึกอบรมการบริหาร 1 วัน ณ ที่ทำการ อบต.
- 5. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่กลุ่ม และให้กลุ่มรายงานผลให้ อบต.ทราบทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่ม ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง/กลุ่ม
- 6. อบต.เป็นตัวแทนกลุ่มในการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มกองทุนข้าวสารของแต่ละหมู่บ้านกับชาวนาที่ต้องการขายข้าวในพื้นที่ตำบลขุนทะเล และช่วยหาตลาดแหล่งอื่นๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง
- 7. ติดต่อประสานงานระหว่างชาวนาในพื้นที่ กับหน่วยงานเกษตรอำเภอเพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจและเทคโนโลยีใหม่ๆ เกี่ยวกับการปลูกข้าว เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพข้าวให้แก่เกษตรกร

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/ การลงทุน	- งบประมาณของ อบต.ขุนทะเล ในปี 2543 จำนวน 50,000 บาท เพื่อเป็นเงินอุดหนุนในการจัดตั้งกลุ่ม - งบประมาณของ อบต.ขุนทะเล ในปี 2544 จำนวน 60,000 บาท เพื่อเป็นเงินอุดหนุนในการจัดตั้งกลุ่ม
การระดมทุน/ การระดมหุ้น	แต่ละกลุ่มทำการระดมหุ้นจากสมาชิก หุ้นละ 10 บาท ซึ่งแต่ละกลุ่มมีข้อกำหนดที่แตกต่างกัน
บุคลากร	- สมาชิกสภา อบต. ทำหน้าที่รับฟังปัญหา หาแนวทางแก้ไข ประชาสัมพันธ์และประสานงานระหว่าง อบต.กับชาวบ้าน จำนวน 4 คน ทำงานวันและเวลาราชการ - พนักงานของ อบต. ทำหน้าที่รับฟังปัญหา หาแนวทางแก้ไข ประชาสัมพันธ์และประสานงานระหว่าง อบต.กับชาวบ้าน จำนวน 4 คน ทำงานวันและเวลาราชการ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2542	- อบต.ได้จัดทำเวทีประชาคม เพื่อรับฟังปัญหาต่างๆ จากชาวบ้านทั้ง 11 หมู่บ้าน และพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านในตำบลประสบคือปัญหาความยากจน จนต้องออกไปกู้เงินนอกระบบ ขาดแคลนข้าวเพื่อใช้ในการบริโภค และในพื้นที่ ม.7 และ ม. 8 มีปัญหาไม่มีตลาดรองรับข้าวของเกษตรกร เนื่องจากผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอตามมาตรฐานความต้องการของตลาด	นายก อบต./ ปลัด อบต./ เจ้าหน้าที่ อบต.
พฤศจิกายน 2542	- นำปัญหาต่างๆ ที่ได้รับฟังจากชาวบ้าน เข้าสู่การประชุมสภา อบต. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน และที่ประชุมมีมติให้จัดทำโครงการกองทุนข้าวสารขึ้น - สรุป และบรรจุโครงการลงสู่แผนพัฒนาตำบลประจำปี ของ อบต. จัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี และ	นายก อบต./ สมาชิก สภา อบต./ ปลัด อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	กำหนดวิธีในการทำงาน - บรรจุโครงการลงในแผนพัฒนา 5 ปี	
พฤศจิกายน – ธันวาคม 2542	- ประชาสัมพันธ์โครงการให้ชาวบ้านรับทราบผ่านสมาชิกสภา อบต. ของแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการบอกข่าวปากต่อปาก และผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	สมาชิกสภา อบต.
พฤศจิกายน – ธันวาคม 2542	- ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านดำเนินการรวบรวมสมาชิกกลุ่มหมู่บ้านละ 1 กลุ่ม โดยมีขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการรวมกลุ่มดังต่อไปนี้ • รวบรวมสมาชิกกลุ่มอย่างน้อยกลุ่มละ 30 คนหรือเกิน • เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วย หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ เหรัญญิก และคณะกรรมการกลุ่ม • เปิดบัญชี “กองทุนข้าวสาร ตำบลขุนทะเล” กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร • ระดมทุนภายในกลุ่ม • เสนอจุดจำหน่ายข้าวสารในพื้นที่หมู่บ้านของตน • ทำหนังสือรายงานข้อบังคับภายในกลุ่มให้ อบต. รับทราบ	ผู้นำชุมชน/ สมาชิกกลุ่ม
ต้นปี 2543	- พิจารณาประเมินความพร้อมของแต่ละกลุ่ม โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพร้อมของกลุ่ม - อนุมัติงบประมาณในการดำเนินการเพื่อเป็นเงินทุนโครงการกองทุนข้าวสาร ให้แก่กลุ่มที่มีความพร้อมจำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 10,000 บาท และกำหนดให้แต่ละกลุ่มต้องรายงานความผลการประชุมและผลการดำเนินงานของกลุ่มให้ อบต. ทราบทุกเดือน	อบต.
ต้นปี 2543	- จัดอบรมให้แก่กลุ่มที่มีความพร้อมทั้ง 5 กลุ่ม โดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ อบต. ในเรื่องหลักในการบริหารงานของคณะกรรมการกลุ่ม จุดประสงค์ของการให้ความช่วยเหลือของ อบต. และระบบการทำงานแบบกลุ่มเป็นเวลา 1 วัน ณ ที่ทำการ อบต. - ประสานงานกับเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำข้าวมาขายที่กองทุน โดยใช้เงินอุดหนุนของ อบต. เป็นทุนในการซื้อข้าว	อบต. / สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะลันตา
กรกฎาคม 2543	- ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอเกาะลันตา เพื่อขอความร่วมมือ สนับสนุนให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เกี่ยวกับการปลูกข้าว เพื่อปรับปรุงคุณภาพข้าวของชาวนาในพื้นที่ให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น	อบต. / สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะลันตา
สิงหาคม 2544 เป็นต้นมา	- ติดตามประเมินผลความสำเร็จของแต่ละกองทุน โดยให้ทำรายงานผลการดำเนินงานแก่ อบต. ทุกเดือน	สมาชิกสภา อบต. ทุกหมู่บ้าน
ต้นปี 2544	- พิจารณานุมัติให้จัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้านที่เหลือ จำนวน 6 หมู่บ้าน และสนับสนุนงบประมาณหมู่บ้านละ 10,000 บาท	อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

สำนักงานเกษตรอำเภอ
ลานสกา

ให้ความรู้แก่กลุ่มเกี่ยวกับเทคนิคการปลูกข้าวเพื่อเพิ่มมาตรฐานของ
ผลผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ในตำบลขุนทะเลมีชาวบ้าน ประมาณร้อยละ 10 ที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปแบบหาเช้ากินค่ำ เป็นผู้มีรายได้น้อยและมีฐานะยากจน ในบางครั้งไม่มีเงินซื้อข้าวสารมาบริโภค โดยที่ชาวบ้านต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการกู้ยืมเงินนอกระบบ ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงถึงร้อยละ 30 ต่อเดือน
2. ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว ไม่สามารถขายข้าวในท้องตลาดได้หรือได้ราคาไม่ดี เนื่องจากคุณภาพของข้าวที่ปลูกต่ำกว่ามาตรฐานความต้องการของตลาด

หลังการดำเนินการ

1. ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะชาวบ้านผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากมีข้าวสารบริโภคอย่างพอเพียงในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด และสะดวก นอกจากนั้นยังสามารถซื้อข้าวสารแบบสินค้าเชื่อได้ถึง 1 เดือน ในกรณีที่ไม่สามารถชำระเป็นเงินสดได้
2. ชาวนาในพื้นที่สามารถขายข้าวได้ในราคาที่เป็นธรรม และสามารถเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตได้ ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
3. ชาวบ้านในตำบลเป็นสมาชิกของกองทุนข้าวสารเกือบทุกครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกของกองทุนประมาณ 50-70 ครัวเรือน/กองทุน สมาชิกกองทุนได้รับเงินปันผลทุกปี โดยในปี 2546 ได้การปันผลให้สมาชิกประมาณ 10 สตางค์/หุ้น
4. ยอดขายของกลุ่มประมาณ 45,000-50,000 บาท/เดือน หรือถ้าหากเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่มากๆ อาจมียอดขายสูงถึง 100,000 บาท/เดือน
5. ชาวบ้านมีทักษะ และความรู้ความสามารถในการจัดการบริหารงานกองทุนข้าวสาร

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
สมาชิกสภา อบต.บางคนไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่มีความมั่นใจว่าชาวบ้านจะสามารถบริหารจัดการกองทุนให้ประสบความสำเร็จได้	จัดตั้งคณะกรรมการประเมินความพร้อมของกลุ่มต่างๆ ก่อนที่จะให้เงินสนับสนุน และกำหนดหลักเกณฑ์ให้กลุ่มปฏิบัติตาม เช่น ต้องเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การระดมทุนจากสมาชิก การรวบรวมสมาชิกไม่ต่ำกว่า 30 ครัวเรือน และการจัดทำรายงานการประชุมกลุ่ม เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ โดยการเป็นผู้เสนอปัญหาและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง
2. ความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของ อบต. และการได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรอำเภอแลนสกา
3. การกำหนดเงื่อนไขเพื่อประเมินความพร้อมของกลุ่มสมาชิกกองทุนแต่ละหมู่บ้าน ทำให้การจัดทำโครงการไม่สูญเปล่าและประสบความสำเร็จ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการกองทุนข้าวสารนี้มีความต่อเนื่องยั่งยืนมาก เนื่องจากเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน สามารถตอบสนองและแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนได้ และ อบต. ได้บรรจุโครงการไว้ในแผนพัฒนาตำบล 5 ปี นอกจากนี้สมาชิกกองทุนข้าวสารสามารถดำเนินงานและบริหารงานภายในกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการวางแผนว่าจะให้กองทุนข้าวสารเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรของชาวบ้านอีกด้วย

บทเรียนที่ได้รับ

การจะดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วงต่อเนื่องได้นั้น ต้องเป็นโครงการที่มาจากความต้องการของประชาชน โดยที่ อบต. ต้องให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา และกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อเป็นหลักประกันในการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มชาวบ้านกับ อบต.

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

โครงการนี้พร้อมที่จะถ่ายทอดไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่ต้องการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่จริงจังในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งต้องคำนึงถึงสภาพสังคม และอาชีพของประชากรในพื้นที่อีกด้วย

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมสุข จัวนาน
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทะเล
ที่อยู่ : ตำบลขุนทะเล อำเภอแลนสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80230
โทรศัพท์ : (075) 374-842

ชื่อ-นามสกุล : นายदनัย ราพิงนิตย์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทะเล
ที่อยู่ : ตำบลขุนทะเล อำเภอแลนสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80230
โทรศัพท์ : (075) 374-842

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลขุนทะเล อำเภอละงูสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80230
ขนาดพื้นที่	65 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	4,098,503.42 บาท (ปีงบประมาณ 2542) 7.33% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 2.08% ค่าจ้างชั่วคราว
งบประมาณรายได้	4,122,183.04 บาท (ปีงบประมาณ 2542) 6.20% จัดเก็บเอง 64.69% รัฐจัดเก็บให้ 29.11% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	7,709 คน
จำนวนครัวเรือน	2,073 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	60,000 บาท/ปี
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลขุนทะเล ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอละงูสงขลาประมาณ 9 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบและพื้นที่ลูกคลื่น ทางตอนใต้ของตำบล ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ มังคุด เงาะ ทุเรียน ลองกอง ยางพารา และมะพร้าว ส่วนการเลี้ยงสัตว์จะเป็นอาชีพเสริม เช่น โค สุกร เป็ด และไก่ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน มีวิถีชีวิตแบบชนบทที่พึ่งพาอาศัยกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันดูแลเครือญาติ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ